

BUDA-PESTA

11 Aug. st. v.

23 Aug. st. n.

Va eși duminec'a.

Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 31.

Anulu X.

1874.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Adunarea generala a Societătii pentru fondu de teatru romanu, conformu concludului adusu, se va tiené in orasiulu **Oravitia**, la 26 si 27 septemvre a. c. stilu n., cu urmatóri a

Programa :

Diu'a prima, 26 septemvre.

1. Presedintele va deschide adunarea la 10 óre, in localitatea ce va fi destinata pentru siedintiele adunării generale.

2. Dupa deschidere se voru alege doi secretari ad hoc.

3. Secretariulu Societătii va dá cetire raportulu comitetulu despre lucrările acestuia de la ultim'a adunare generala, — si se va luá concludiunea necesaria.

4. Se va cetí raportulu despre starea casei Societătii, si peste totu despre membrii si averea totala a Societătii.

5. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru revederea raportulu cassariulu.

6. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se voru inscrie acei onorab. domni, cari voru voi a fi membri ai Societătii, séu a dá oferte in bani, precum si pentru a primí tacsele de la membrii de pan'acuma.

7. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se voru aretá propunerile, ce s'aru face spre inaintarea scopulu Societătii.

8. Se voru tiené discursuri corespunditóri scopulu Societătii si aretate mai antâiu comitetulu.

Diu'a a dóu'a, 27 septemvre.

1. Presedintele va deschide siedinti'a, apoi se va cetí si verificá procesulu verbalu alu siedintiei trecute.

2. Comisiunea alésa pentru inscriere de membri si primire de tacse si oferte, va face raportulu seu si se va luá concludiunea necesaria.

3. Comisiunea alésa pentru revederea casei, va raportá despre acést'a si se va luá concludiune a supra raportulu.

4. Comisiunea alésa pentru propuneri va raportá despre aceste, si se voru luá concludiunile potrivite.

5. Se va decide locul si diu'a adunării generale vítóri.

6. Se va alege o comisiune pentru verificarea procesulu verbalu alu siedintiei de asta-di.

7. Presedintele va inchide adunarea.
Budapesta, din sedinti'a comitetului, tie-
nuta la 1 augustu 1874.

Iosifu Vulcanu,
secretariu.

Petru Mihali,
vice-presedinte.

Dómn'a Eremiei la bataia.

Dómn'a Eremiei, tinera de ani,
Tabara cu óstea langa Tatarani;
Ea va sè ia tronulu lui Stefanu, ce 'n tíera
Cauta domnu sè fia cu ostiri d'afara.

Diorile in cétia palide se 'ngânu,
Pe unu calu selbaticu, care musca 'n frênu,
Dómn'a Eremiei merge la bataia,
Ventulu dulce bate bucelele-i balaie.

Luce ca unu sóre sub vestmentu d'ostasiu.
Armele-i cu nurii se 'ngânu dragalasiu:
Viétia, barbatia, nobila aspretie,
Se maritu ferice cu-a sa frumusetie;
Perulu ei bé aeru, sinulu ei bé ventu,
Sufletu-i bé flacari d'ura de mormentu.

Astu-felu ea vorbesce fíloru din tíera:
„Mórtea sè lovésca óstea mercenara!
Hul'a sè se verse peste tradatori,
Sè se rusíneze ai loru urmatori!
Dovediti prin arme, si lumea sè védia,
C'asta-di o femeia a fostu mai vitéza
Decâtu aste turme d'ómeni degradati,
Si decâtu femeia mai pucini barbati!“

Díce si cu calulu spre vrajmasi s'arunca.
Riura ostirea ca trímbo pe lunca;
Câii musca frênululu, sbóra, tropaescu,
Armele resuna, schinteia, rosiescu.

Dómn'a merge 'n frunte peste calarime.
Calarimea fuge, dorobanti multíme
Parasiti se urca pe unu malu còpatu,
Si se aperu inca, apoi s'au predatu.

O femeia bate pe boerii-osteni!
Rise tóta tíer'a pana la Munteni.
Si candu Stefanu domnulu parasitu de sórta
Tronulu tierii cere inca de la Pórta,
Padisiahulu díce: „Nu-ti dau eu putere,
Tu ce-ai fostu odata batutu de-o muiere!“

D. Bolintineanu.

Argentulu.

Acestu metalu pretíósu e fórté cunoscutu
nu numai in palaturile avutiloru, ci si in co-
libile saraciloru. Folosirea lui asié este de mul-
tiplica, câtu abié existe omu de ori ce stare, in
a caruia mana sè nu ajunga o bucata de ar-
gintu intr'o forma, séu in alt'a. Nu strica totu-
si pentru acea, a presentá onorab. lectori ai
pretiuitei „Familia“ o descriere rationabila
despre acestu metalu finu, asié cum sciinti'a si
pracs'a ni-o propune.

Subsemnatulu a avutu curagiulu a chia-
má mai adese-ori in colónele „Familiei“, mai
vertosu pe stimatele lectrice, la Chin'a — ca
sè aflámu metas'a si thea, la India ca sè aflámu
bumbaculu, la Arabia — ca sè aflámu cafeu'a,
la Africa — sè vedemu finicii, etc.; de asta-
data si mai indresnetiu me facu, candu mi-ieu
voia sè cutrieru nu numai tóta lumea cunos-
cuta si cea vechia si cea nóua, si pe uscatu si
pe mare, ci „me bagu chiar si in pamentu“,
dar nu „de rusinea mea, séu a altora“, dupa
proverbiu, nici „in mormentulu rece unde glu-
m'a trece“, dupa poesia; ci ca sè cautu ar-
gintulu.

I'a. argentulu, acestu metalu nobilu, ca-
rele a datu materia poetiloru a gloricá: cu-
ratiene'a, tonulu sonor, lun'a, stelele, ba si
undele apei, asemenandu-le cu argentulu, acestu
mineralu frumosu se afla in pamentulu negru,
intunecosu.

Mai cu séma in formatiunea cea mai ve-
chia de munti stancosi, e argentulu a casa.
Asié muntii Bohemiei, Transilvaniei, Ungariei
(Siemnitiu si Bai'a-spria) Saxoniei, Ispaniei,
Svediei in Europa, apoi muntii urali, chinezi,
hindostani si Siberiei in Asia, apoi muntii din
Messicu, Peru si Chili in America, apoi la cele
mai multe colonii australice, si ca banatianu,
nu potu a nu aminti avuti'a patriei mele in
asta privintia, si a nu indreptá pe onorab. lec-
trice la minele de argintu din Oravitia, Dog-
nacia, Sasca si Moldova nóua. Ba in insa-si
ap'a marei se afla argintu — topitu. Unu che-
mistu invetiatu analisandu ap'a marei a aflu-
tu, cà argentulu face o parte din 100 milióne din
apa, ceea ce dupa unu calculu aprosimativu
face: 240 milióne centenarie de argintu conto-
pitu in apele mariloru. Mai cu séma s'a obser-
vatu acésta cu arama de la luntre, care con-
trage la sine argentulu din apa, si servesce
spre venarea argintului din apa.

S'a observatu contopirea argintului in apa
si din cufundarea lutriloru ce deportá argintu

in massa, cari de si mai tardiu s'a aflatu ruinate pe fundulu marei, argintulu inse erá peritu. Nu alteam contine si plumbulu argintu, in 20 centenarie plumbu se afla pana la 20 uncie argintu.

Dupa sciinti'a naturala, argintulu ca mineralu se tiene de ordulu metaleloru lamurite si de famili'a celoru ce greu se topescu. De multe ori legatu si in amestecatura de auru, feru, antimonitu, arsenicu.

Sistemulu cristalisării i e regulatu, form'a de frunte: siese unghiuri, intinsu ca firele de peru, frantura carligata, sgarietura lucia. gradulu tarii 2.5—3 — adeca e mai tare decâtu aurulu si mai móle decâtu aram'a; pondulu 10.1—11.1, relativu la unu volumenu de apa de asemenea marime cubica dupa 14% Réaumur. Colórea: albastra si galbenía, suflata fumoru séu negru.

Mai are o insusíre buna si folositória: extensivitatea, 1.100 frunziulitie de argintu estinse cátu se póte mai tare, puse peste olalta, abié facu grosimea unei foi de harthía comuna.

Cea mai frumoasa calitate este curatieni'a lui, cá-ci nu ruginesce, numai materi'a apei pucióse lu-póte negri. Se póte probá cu mestecatura de chromacidu cali cu acidu de puciósa, care lasa pe argintu unu punctu negru; séu frecandu-lu de pétra de proba numita lydica, si apoi tornámu pe acea frecatura de pe pétra o picatura de salmiacu, acest'a tóte particellele straine, afara de argintu, le disolve.

Pondulu argintului se mesura astu-felu: 16 loti argintu, facu o marca fina; déca pentru ca sè fia mai tare, se mesteca cu arama, si intr'o marca se punu 14 l. arg. si 2 l. ar. se díce: argintu de 14 déca 3 l. ar. = 13 si asié mai departe.

Argintulu se disolve numai prin acidu de salitru si se topescu lá o caldura de 10 ori mai mare cá a apei ce ferbe.

De ací se explica si topirea argintului in mare, ce se efeptuesce prin sarea asemene topita in mare. In unele parti are ap'a marei numai 2—4% sare, dara are in alte parti si 30—40%.

Sè vedemu acum esplotarea minelor! Argintulu se afla si lamuritu adeca curatu, si crudu, carele mai antáiu trebue curatítu. In Svedia s'a aflatu o massa intréga de 840 \mathcal{E} . Museulu din Mondon are una de 300 \mathcal{E} . Fenicienii in anticitate trageau argintulu din India si Arabia si Ispania. Despre Fenicienii se díce, cumca aru fi avutu chiar ancora de argintu la

luntri Romanii si Grecii ocupáu sclavii in minele de argintu.

Minele din Europa la olalta dau asta-di 3200 centenarie la anu. In China se afla argintulu celu mai frumosu, care contine auru, si se numesce Sei-szi, dóue mine de 50 milióne franci pe anu. In Hindustanu 6,000 milióne franci. Siberia 50 de mii \mathcal{E} . Tóta Asia 2.200 centenarie. In America sudica si de mijlocu se afla fórté multu argintu. Messiculu are mina carea a versatu pana acuma 3 milióne uncie. Alta mina da 268,000 \mathcal{E} la anu. Cetatea Potosi e renumita, unde in an. 1550 s'a aflatu mina, si s'a prelucratu din ea pana acuma 1.300 milióne uncie, (un'a uncie face 2 loti apotecari.) — In Peru si Chili s'a aflatu nu demultu 19 districte cu 235 de mine. Numai Ispania singura a trasu de la coloniele sale americane, pana la anulu 1813. 5940 milióne piastri, cari ar face o cugla de 260 urme in cercu. Tóta America dá 15 000 centenarie pe anu. Peste totu: pana asta-di s'a scosu din pamentu argintu: in Europa 480,000 cent., in Asia 1½ milionu cent. éra in America 3 milióne, in suma argintulu scosu din pamentu face 5 milióne centenarie. Acést'a esplotare grandiósa de argintu e caus'a scaderii pretiului argintului facia cu trecutulu.

In an. 1150 constá un'a uncie de auru, 9 uncii de argintu. In seculu 16 a suitu la 11 Asta-di in China si Japanu consta 12. In Europa 15. In Birma inca 17 uncie.

Prelucrarea si folosirea argintului, precum am dísu mai susu e multiplica si varia. Bani, juvaere, ornamentu, unelte distinse, representári plastice, pregatiri tehnice, campane.

La inceputu se inschimbá numai in crudo. Fenicienii au fostu cei d'antáiu cari au batutu monete din argintu. Sub Constantinu celu mare se afláu in cursu monete de argintu in pretiu de 18,000 de milióne franci. Pe timpulu vandalismului barbaru a peritu multu. La aflarea Americi se afláu in Europa numai 500 milióne franci.

Pretiulu lui erá mare. In seclulu 13 la edificarea bisericeii de Colonia (Köln) capotá unu díuasii abié 1½ celu multu 3 fenici pe dí, atunci scumpise argintulu de 8 ori dupa cum e asta-di. Asta-di ar fi in cursu 10 miliarde monete de argintu in lume. La noi sunt cunoscuti, talerii, florenii, ¼ de florinu, dóuediecerii si diecerii de argintu. Acesti din urma inse asié sunt de curati, cátu „Gur'a Satului“, fórté nimeritu i-a asemenatu cu acea

fetióra pudica, care rosiesce candu puni man'a pe ea.

Cumca spre cari juvaere se folosesece argintulu, sè intrebàmu de tieranc'a romana, si ni va spune aretandu-ni ornamentulu ei: vre-o dóuc-trei sîre de monete diferite cu torti la grumadi, cari de multe ori i facu si tóta zestre, cercei, anele, ciucurii la zadia etc. Apoi bumbi, lantiuri de orologiuri, ace de peru, degetare, tase, unelte de mancatu etc.

In revolutiunea francesca a concuratu damele intru ajutoriulu statului cu mai multe centenarie de argintu mai totu in degetarie. Apoi ornamente bisericesci tiesute cu fire de argintu si aparaminte precum: calice, cruci s. a. Grecii si Romanii aveau camerele loru de argintu. Alesandru celu mare aveá gard'a de 3000 fetiori, cu scuturi de argintu. In capistele idolesci au fostu idoli de argintu, tabele votive, vase de sacrificiu.

In beseric'a crestina din Rothenburgu se afla unu calice giganticu cu portretele celorlupte principi alegatori. Homer naréza despre o cana rara de argintu, pe care Achile a espus'o la o emulatiune de fugari, acést'a ar fi fostu proprietatea Sidonieniloru, si devenindu in manile negutiatoriloru Fenicieni, de la acestia a cumperat'o Achille. Dar in cortulu marturiei evreiloru din tempulu lui Moise inca se enumeráu unele obiecte plastice la scriulu legeri, s. a. Prin aceste s'a aventatu arta arginteriei l'a unu gradu inaltu.

Technica pregatesce argintulu fulminante, pétra infernala corosiva, ca unélta de ascutitu, drotu si fire pentru brodatu, éra fotografiu nu potu fotografá fara de argintu. In fine s'a tornatu si clopote de argintu. Asié e cunoscutu ca principele Vilhelmu de Acvitalia in monastirea Gellone a tornatu unulu la an. 812. Argintulu inse mestecatu cu altu metalu nu redica tonulu cu nimica, si poporulu de demultu, carele dupa cum spune cronic'a ducea argintulu cu pietate a se torná in clopote, se insielá,

Georgiu Traila.

La maic'a mea.

Cá dulce mangaiere, cá daruri mai alese,
Eu n'avui pentru tine nimicu a-ti daruí,
De câtu aceste versuri din inima culesc
Ce crediu cá-ti sunt mai scumpe de câtu ori-ce
aru fi.

Primesce-le dar mama, cu bun'a ta vointia
Ér anim'a ta, plina de unu maternu amoru,
Uitandu ori-ce durere si ori-ce suferintia,
Se stringa langa sinu-i pe fic'a sa cu doru.

Atunci anim'a-ti trista gasí-va alinare,
Si 'n cantulu lirei mele ce tu-lu vei audi
Aflá-vei, scumpa maica, o dulce consolare
Ce ti-va da putere ani multi de a traí.

Crisitia Asenescu.

Reflesiuni morale din Rochefoucauld.

Ceea ce noi luàm ca virtute, — de mai multe ori nu este de câtu o adunatura de mai multe actiuni si diferite interese pe care furtun'a séu industri'a le aranjédia; si nu prin valóre si castitate ómenii sunt totu-de-una valorosi si femeile caste.

Amorulu propriu este celu mai mare din toti lingusitorii.

In tíer'a amorului propriu, ori ce descoperiri s'aru face. remanu inca multe pamenturi necunoscute.

Amorulu propriu este mai abilu de câtu celu mai abilu omu din lume.

Durat'a pasiuniloru nu depinde de noi mai multu decátu durat'a vietii nóstre.

Pasiunea face adesea nebunu pe celu mai abilu omu, precum face abili pe cei mai prosti.

In inim'a umana este o generatiune perpetua de pasiuni, incátu ruin'a uneia este mai totu de-una stabilirea alteia.

Pasiunile nascu adesea ceea ce li este contraru:

Avariti'a nasce prodigalitate, si prodigalitatea avaritia; cine-va este adese firmu prin slabatiune, si cutezatoru prin timiditate.

Ori ce ingrigiri aru luá cine-va sè-si acopere pasiunile prin aparenti de pietate si onóre, ele se vedu totu-de-una prin aceste voaluri.

Passiunile sunt singuri oratori ci sfatuescu necontentitu; ele sunt ca o arte a naturei a careia regule sunt infalibile; si omulu celu mai simplu ce are pasiune sfatuesce mai bine decátu celu mai elocuentu care nu o are.

Amorulu propriu suferu cu mai multa im-

pacientia condemnarea gusturiloru decâtu a pasiuneloru nóstre.

Filosofi'a triumféza adese-oria supra releloru trecute si vítóre; inse relele presente triumfa a supra ei.

Sórele si mórtea nu se potu priví fixu.

Adesea si-face cine-va o vanitate din pasiunile sale, chiar cele mai criminale; inse invidi'a este o pasiune timida si rusínósa pe care nu indrasnesce nime a o marturisi.

Déca noi n'amu avé gresiele, nu amu avé atâta placere a le remarcá la altii.

Se pare cá natur'a, care a dispusu organele nóstre cu atâta intieptiune spre a ne face fericiți, ni-au datu si orgoliulu ca sè ne scape de durerea de a cunósce imperfectiunile nóstre.

Unu furtu cu istetime.

Faptulu s'a petrecutu de curendu in Bruxelles.

Unu domnu pré bine pusu intra intr'o magazinu si cere se i se arete bijuterfi. Comerciantulu se grabesce a-i satisfice cererea.

Intre aceste unu colonelu cu pieptulu plinu de decoratiuni trece pe acolo, si diarindu in magazinu pe amiculu seu, care si-alegea bijuterfi, intra sè-i stringa man'a.

Dupa ceremoniile usitate colonelulu adause:

„Ah! amice! trebuie sè-ti spunu dreptu cá faci unu minunatu mariagiu. Contes'a pe care o iei de sócia, pe langa frumusetia intrunesce si o pré frumósá avere, cea ce nu strica de locu.“

Totu conversandu cu colonelulu, mirele si-alegea bijuterfi; in fine bijuterfile sunt alese, — dar candu scóte portofoliulu pentru a platí, vede cá nu are cu sine destui bani.

— Colonele, — dice elu atunci, — contes'a pléca chiar adi, si tînu multu a-i oferí aceste daruri inainte de plecure. Remai unu momentu aici, cu mergu sè i le oferu, apoi trecu pe la mine sè iau banii necesarii spre a platí dlui (aréta pe negutiatoru) si de aci vom merge impreuna.

— Bucurosu, — respunde decoratulu colonelu, — numai te rogu sè nu zabovesci multu, cá-ci sum de garda la Palatu.

Mirele si i-a bijuterfile si pléca. Colonelulu remane, dar dupa o asceptare de vr'o óra, scóte orniculu, se uita si adresandu-se la comerciantu:

— Domnulu meu, trebuie sè plecu, ór'a este inaintata si eu sum de serviciu.

Comerciantulu se opune, colonelulu vré sè iésa, comerciantulu lu-opresce, colonelulu pune man'a pe sabia, dar tocmái atunci éta ca providenti'a face sè tréca pe acolo unu comisaru de politie pe care comerciantulu chiamandu-lu i naréza istori'a.

Comisariulu dupa ce asculta cu mare atentiune pe comerciantu, se adresa la dlu colonelu si-lu invita sè-lu urmeze.

Colonelulu se opune mai antâiu, dar comisariulu lu-face a intielege cá nu se póte altu-felu si cá nesupuindu-se va fi silitu a-lu luá cu fortia.

Colonelulu vede cá trebuie a se supune si pléca impreuna cu comisariulu.

Inainte de a esi inse, comisariulu spune comerciantului, cá déca dlu cu bijuterfile nu va vení pana intr'o óra séu multu 1½ óra, sè vie la politie pentru a-i dá scire.

Lectorii nostrii au intielesu deja ca si comisariulu erá unulu din tovarasii mirelui contesei si a decoratului colonelu.

Comerciantulu ascépta si adi pe celu cu bijuterfile.

Câte-va cugetari.

Câte odata sunt admirati cei ce vorbescu, dar mai desu sunt stimati cei ce tacu.

Câte odata se dá numele de amoru unei necesitati fórté reale de a fi impreuna spre a disputá.

Noroculu este representatu orbu spre a nu vedé pe prostii ce imbogatiesce.

Ranele soldatiloru remasi pe campulu de bataia sunt brasdele in cari crescú lauri eroiloru ce traescu in urm'a loru.

Dupa unii ómeni variatiunile unui barbatu de statu marescu celebritatea sa, dupa cum statele si galeri'a aplauda pe actorulu ce reapare pe scena cu unu costumu nou.

Lumea nu stiméza pe omulu cumpetatu. Cumpetarea este o virtute care escita numai indiferentia.

Superioritatea este o greutate ce nu se póte suportá de femei.

Talentulu nu pretiuesce mandri'a ce ne inspira. Dintre o mie ómeni cu talente mari, póte nu sunt doi cari sè aiba atâta taria de caracteru spre a se consolá de talentele eminente ale altoru ómeni.

S A L O N U ?

Suvenire de la Deva.

Am asteptatu cam multu — dar' am avutu pentru ce. Ori ce lucru placutu lu-astepti cu nepaciintia. Nepacientu eram si eu, că unu anu se afundă in noénulu trecutului, — se apropiă si alu doilea si cea mai frumoasa serbatóre natiunale inca totu nu veniá. Dar' in urma a venit, si-mi pare réu c'a venit, pentru-că a si trecut.

Numai acel'a nu seie căta bucuria, căta placere si 'nsufletire ofere animei, sufletului romanescu o adunare generale a asociatiunei transilvane, care nece odata n'a fostu norocosu a luá parte la asemenea adunare. A-ti desfetá anim'a si spiritulu, a-ti rovedé amicii, cunoscutii, a-ti vedé intruniti pre alesii poporului lucrandu in dulce armonia pentru inaintarea acestui-a, in fine a vedé la unu locu o mandra cununa de flori fericitorie, adunate din munti si din campia — mai este vr'unu gradu mai inaltu alu fericirei?

Ei bine, doiosu de acesta plac re, grabli si eu la Dev'a, unde ajunsei dupa o caldurosa, lunga dí de caletoria. Noptea si-intinsese vélulu seu acú de câte-va ore, candu resună vocea conductorului: „Deva, 6 minute.“ Doi buní amici eráu la gara. Intraramu in orasiu si cu tote că erá tardíu totu-si observai. că Dev'a si-a schimbatu fati'a, in câtu acú poteái crede, că te afli in capitala unui districtu romanescu de aproape doue sute de mii de romani. Ceriulu inca pare a fi sentítu bucuria de admirabil'a transformare a acestui locu, si demaneti'a lu-rourá cu o lina ploitia recreatoria.

Díu'a antáiu o petrecuramu, cá rari crestini, mai multu in sant'a baserica, desfetandu-ne in detaiatele raporturi ale oficialiloru asociatiunei si mai multu in interesantele discursuri, ce se tienura. Erá caracteristicu a vedé pre erou vorbindu despre economía, cu laudabile cunoscintia de lucru; si mai caracteristicu erá a vedé pre medicu ingrigindu se de venítulu — preotiloru (oferindu-le usufruptulu cintirimeloru, candu s'ar adoptá arderea cadavreloru); amabilu erá si a vedé cum preotulu sbicuesce pictur'a natiunale de la Nicul'a, de si ace'a se manifesta mai multu in representarea santiloru; dar' intr'adeveru sublimu erá, a vedé cum preotu si secularu si-dau man'a intru a tratá despre idei si lucruri salutarie, de la a caroru realizare depinde venitoriulu natiunei. Temele potrivite, studiulu profundu, eleganti'a limbei, chiaretate ideelor si essactitatea predarei, cu cari discursurile tienute s'au destinsu, au radícatu adunarea din Deva preste multe din cele 12 câte s'au tienutu pan'acuma. Numai chiaru atât'a a fostu daun'a, că poporu tieranu n'a fostu mai de locu, se le asculte si elu, cu tote că câte-va, si cu deosebire discursulu despre causele miseriei poporului romanescu, a fostu tienutu in termini atâtu de populari, atâtu de romanesi, in câtu dintre carturarii nostri dora numai dlu Axentie mai pote vorbí asié.

Erá de cu sera, candu adunarea, ce fu bine cercetata, chiaru si de unu frumosu numeru de

dame, esi din sant'a santeloru. Se apropiá inceputulu concertului.

Poftimu la concertu!

Unu concertu in Dev'a nu este evinémentu es-traordenariu. Iubitoriu de musica, publiculu alesu din Dev'a câtu díci si-arangiáza concerte. Cu tote aste-a anevoia credu că cutare concertu se se mai fia asteptatu vrodata cu atât'a incordare.

Prevedíendu-se, cumcá din salele, de cari dispune Dev'a, neci un'a nu va fi destulu de mare pentru publiculu adunatu, se alese unu edificiu lungu din curi'a dominale, care in frunte se provedíu cu scena, la marginile carei-a eráu espuso obiectele loteriei pentru baserica rom. din Dev'a — si giuru imprigiuru erá decoratu cu frundiariu verde de stegeru; éra de la scena incóce se intindeáu scaunele in doue siruri.

Abié sosisi or'a defipta pentru inceperea concertului si totu spaciulu erá ocupatu pana la inde-suire. Cam la 500 de persóne au potutu fi de fatia, dintre cari multi inca si-cercau scaunle, candu de odata se fece lenisce adunca si concertulu se incepú cu „Fanfar'a militara“ de Ascher, esecutata pre piano, cu precisiune si nsietate artistica, de dn'a Juli'a Miklós si dsior'a Minerv'a Draghiciu. Publiculu ascultá pies'a cu placere si-i respunde cu aplause repetito, apoi dede ascultare piesei armatorie: „Duetu din oper'a Trovatore“ cantatu de domn'a Constantia Dunca Schiau si dlu Aureliu Dunca. Dupa piano, cantare, este dulce de fetare, mai alesu daca esti norocosu a ascultá voci placute, melodiose, cari au amblatu la scola, despre ce concertantii dederu viua dovada, pentru care publiculu li multiemí cu viue aplause. Urmá „Potpouriu din arie romane“ esecutatu pre viora de dlu Simeonu Piso. Artistu de professiune nu va fi in stare se scota din acelu instrumentu de lemnu tonuri mai fine, mai dulci si mai petrundietorie, ér apoi cá se li-imprumute acelu doiosu timbru adoveratu romanescu, n'o pote de câtu o anima roman-sca cá a dlui Piso. Câtu de adenca impressiune fece pies'a esecutata de d. Piso dovedira repetitele manifestatiuni de placere din partea publicului.

Dupa „Valsu“-lu de Chopin, esecutatu pe pianu de dn'a Juli'a Miklós, cu acel'a-si succesu, cu care s'a esecutatu pies'a prima, urmá pies'a „Balcescu morindu“, romantia de Mezetti, poesia de V. Alessandri. De multu doriám s'audu acesta cantare, de la voce competente. Balcesu morindu departe de sinulu iubitei sale patrie, intimulu seu amicu, celebrulu nostru poetu V. Alessandri i eternisá uitimele mominte prin petrundietoria poesia din care cu permissiunea onor. publicu cetitoriu mi-iau voi'a a citá partea prima:

„De pre plaiu'nstrainarei,
Unde jacu si sentiu că moru,
De amarulu desperarei
Si de-alu tierei mele doru —
Vedu o pasere voioasa

Apucandu spre resaritu
 Si o radia luminosa
 Si unu nouu auritu:
 Paserica sboratoria
 Unde treci cu dorulu meu?
 — Am solia'ncantatoria
 De la bunulu Dumnedieu!
 Sè ducu glasu de armonia
 Tiermuriloru romanesci
 Sè ducu dulce veselia
 Inimiloru ce iubesci...“

Conformu programei, acesta doioasa cantare avea s'o cante singuru d. Aureliu Dunca. Ei bine, dsa o si cantà pana la locul unde intrebà de paserica: „unde i duce dorulu?“ — era respunsulu lu-primi de la unu viersu angerescu, de la o voce pre câtu de cultivata pre atâtu de dulce, farmecatoria. Erà nobil'a domnisiara Elen'a baronesa Popp, care ni fece o suprindere prea placuta acompanindu pre d. A. Dunca la frumos'a cantare. Publiculu erà rapitu de placere, aplausele nu erà se mai incete si cunune de flori sborara la petiorele gingasiei cantaretio. Cu aceste-a se inchiaia partea antia a concertului si dupa o scurta pauza reveni gratios'a domnisiara Minerva Draghiciu, pentru a incanta publiculu cu pies'a „Mare fantasia“ din oper'a Lucia si „Steluti'a“ aria romana, care o esecuta pe piano, cu rara dibacia si esacitate. Urmà apoi „Adio la patria“ cantatu de d. Aureliu Dunca si dup'ace'a „Marsiu romanu“, in onóra asociatiunei, compusu si esecutatu de d. Simeonu Pisco pe viola, dn'a Julia Miklós pe piano si d. Aloisiu Czerny pe violoncelu; era in fine „Duetu din oper'a Rigoletto“ cantatu de dn'a Constantia Dunca-Schiau si dlu Aloisiu Czerny, si cu acest'a se inchiaia concertulu. „Marsiu“ compusu de dlu Pisco merita a fi apretiatu de intregu publiculu competente, si eu speru cà se va si tipari. In câtu pentru esecutare-i, acest'a a satisfacutu si celei mai cutezate asteptari. Preste totu concertulu a reesitu forte bine si a contribuitu multu la splendorea adunarei din Dev'a. Multiemita toturor, cari ni-au facutu o sera atâtu de placuta si profunda recunoscintia parintiloru, cari intru crescerea filoru si ficeloru loru, pe langa invetiaturele folositorie si necesarie nu si-au uitatu neci de cele nobile, frumoase si dulci.

A dou'a di adunarea si-continua si inchiaia lucrările.

Ser'a urmà balulu. Te mirai de unde resariau atâte-a equipagiuri din Dev'a, cari aduceau feliu de feliu de flori, in câtu pe la 10 ore cele doue sale arangeate pentru balu erau bine impoporate. O nopte de vera este prea scurta pentru unu balu cu atâte-a frumsetie cà celu din Dev'a. Jocurile s'au succesu unulu pe altulu cu rapediune, si totu-si mare parte din cele prevediute in ordinea de dantiu nu s'au potutu joca. Indesiertu, cursulu timpului nu-lu poti impiedeca. Abie am potutu face o scurta revista a supra celor de fatia. Atâte-a dame romane (neromanele s'au destinsu prin absentia) un'a mai gratiosa si mai incantatoria de câtu cealalta si atâte toalete elegante arare ori se potu vedea la unu locu. Dar unde este timpulu ca se poti cunoasca bataru scumpulu nume alu acestoru dragalacie fintie din Deva si giuru, din Pesta, Maramuresiu, Lugosiu, Sabiu, Lipova, Mediasiu si alte lo-

curi? Dorire-asiu se vi potu spune bataru care a fostu regin'a balului? Am si tienutu unu scurtu consiliu si cà omeni constitntionali ne am silitu s'o alegemu. Dar cum voi osi la cale, candu fia-care vedeà alta regina. La atât'a contielegere si recunoscere totu-si am ajunsu, cà sunt regine mai mari si mai mice, si cà nimene se nu me timbreze de nemodestu, eu mi-am oferitu omagiele mele la regin'a cea mai — mititica.

Erà dîua alba candu inchiaramu frumosulu balu cu o „Hatiegana“ si apoi in scurtu grabiramu la gara unde unu trenu separatu stà gat'a a ne duce la Petrosieni.

Pe la 8 ore eram — in tier'a romanésca. Celu putienu despre acest'a nu se mai indoià neci singurulu neromanu — conductorulu — care ni anuncià statiunile numai romanésce. Preste 100 de persone se insocira la acest'a frumoasa excursiuns. In conversatiune placuta si intre cantece trecuramu preste valea incantatoria, apoi ne urcaramu la munte si admirandu frumseti'a naturei si rezultatulu ingeniulu omanescu, ne opriramu la „Cetatea Bolei.“ Ne dederamu diosu, intraramu in pescera, ne urcaramu pe trepte si ajutati de lumin'a — dar mai innadusiti de fumulu faclieloru, visitaramu tote anghiuirele acestui spectaculu alu naturei. Inca câte-va minute, si ne aflam in admirabilulu crateru incungiuratu de munti seculari, de unde se scote motorulu principale alu progressulu modernu — carbonii de pietra — eram in Petrosieni, unde ne intempinara cu „Marsiu lu Mihaiu.“ Dupa unu banchetu, la care se portara toaste pentru Majestatea Sa, pentru presiedintela, v.-presiedintele si ceialalti oficiali ai asociatiunei, pentru dame etc., urmà o sioda aventura. Ne insiraramu pe nesce „scaturatorie de sufletu“ (acestu nume s'a datu carutielu portate de unu micu locomotivu, cu care se aducu carbonii de la baia) cà se visitamu baiele de carbuni de pietra. Sustienuramu cu barbatia arsiti'a sorelui mai bine de 1/2 de ora si candu erà se fimu remunerati, se vedemu baiele, — ne „scaturara“ inderetru, de unde am pornitu; pentru cà altmintrea am fi remasu de trenulu de sera, cu care multi voiàu a merge de la Piski càtra casa. Deci ne-am reintersu si pe la 11 ore ser'a la multi ni se fecera càlile cruce. Ne despartiramu de plinu multiemiti de rezultatulu adunarei din Dev'a, aducundu cu noi dulci suveniru, cari avemu a le multiemi neobositelu staruintie ale comitetulu, in frunte cu zelosulu seu presiedinte, si conlucrarei binevoitorie a deveniloru preste totu.

„Paserica, nourasiu si radia luminosa“ ce tindeti spre resaritu, catra patri'a mea frumoasa, duceti toturor viersu de dulce armonia — salutare si fratia!

Hortensiu.

Teatru romanu in Alba-Iulia.

— 31 iuliu. —

Onorab. Domnule Redactoru:

„Crucisiu si curmedisiu in tote partile Romanimei dincóce de Carpati incepe a se latfi si cu incetulu a se inradecina ide'a infintiarii unui teatru romanu nationalu“ a fostu un'a dintre afirmatiunile primei mele epistole, scrisa in acesta materia.

Acestei afirmatiuni amu alaturatu totu-odata si exemple nedisputate.

Cursulu pornitu in acésta directiune, spre bucuri'a nóstra generala, nu s'a opritu, ci se vede a luá dimensiune totu mai incuragiátoria, a se desvoltá din dí in dí.

Sub acestu cursu nu intielegu concursulu, ajutoriulu de bani, ce se dà d'a dreptulu fondului pentru teatru, cà-ci acel'a pana acuma durere, nu este pré briliantu, ci pricepu spriginulu intelectualu si moralu.

Inse altmintrea nici nu se póte. Cei mai multi se tienu de dical'a romanésca: „Ada si na!“ De acesti multi se tiene multímea natiunii nóstre, ce cu cruceriulu concurge la redicarea pomposului si solidului edificiu.

Diletantismulu trebuie sè premérge, sè presinte acestei multími o icóna fía câtu de mica, dara buna, corespundietória despre lucrulu, pentru care dà cruceriulu.

Multímea trebuie sè afile placere, distra-gere, si cu incetulu va vení si la priceperea teatrului.

Éra dupa ce cu timpu superstitiunile si alte prejudetie neintemeiate voru fi nimicite si sterse din imens'a lui carte de credintie desierte ereditate si intipuite, atuncia va ajunge a judecá in-sa-si, si a se convinge despre puterea si influinti'a adeveratului teatru, a acestei scóle sublime.

Poporulu, care in actual'a sa stare, croita de afurisitulu trecutu, nu atátu prin teorie, intielese si neintielese, de câtu mai multu prin fapte, prin exemple viue se póte convinge si instrue, trebuie sè védia pe scena si sè se infióre de stricatiunile si ingrozitóriele urmári d. e. ale bettei, lenei, risipei, indiferentismului etc. cu unu cuventu de urmárele inmoralitáti.

Asemenea trebuie sè védia câtu de ridiculu si inapoiatoriu, cu câtu perdere nespusa si pedeca sunt impreunate superstitiunea, prejuditiulu, vanitatea, credulitatea, negliobi'a si alte multe d'aceste, dintre cari unele la poporulu nostru sunt incuibate si prin eredíre si prin crescere.

Esemples de virtute totu-de-una sunt insufletitória, facu impresiunea cea mai salutaria.

Tóte aceste a le plinf cu consciintiositate sunt detorintiele teatrului adevratu nationalu, si numai prin elu se póte ajunge mai usioru de câtu prin ori si care alta scóla acestu sublimu scopu.

Dupa ce ide'a teatrului nationalu va fi in

acésta directiune vulgarisata intre multímea natiunii nóstre, si carturarii nu voru crutiá dulcea ostenéla d'a dá necesariile invetiature si espicatiuni celoru ce mai au trebuintia de ele, atuncia acestei multími nu va lipsi indemnulu, ea va lucrá spre binele ei din tóte puterile, va face intr'unu anu, ce n'a priceputu sè faca in diece ani mai inainte, cà-ci virtutea d'a sacrificá nu este straina poporului nostru in-tregu.

Deci toti, cari indémna poporulu a spriginí dupa putintia pe diletantii nostri, pionirii teatrului natiunalu romanu, plinescu un'a dintre cele antáie detorintie romanesci.

Fia-care cuventu pronunciatu spre binele si ajutorarea teatrului romanu este mai pretiosu, de câtu sè póta fi pusu in pretiu d'auru.

Dupa aceste pucine cuvinte premise, si credu, nu superflue, permiteti-mi sè aducu o nóua proba pré imbucuratória pentru adevurul repetítu la inceputulu acestei epistole.

In 24 l. c. a sositu in mijloculu nostru trup'a teatrala din Ploesci sub diriginti'a dlu Ghermanu Popescu, si in 25 a inceputu seri'a representatiuniloru in spaciós'a arena, redicata spre acestu scopu in gradin'a otelului „La sóre.“

Piesele au fostu pana acuma bine alese si cu succesu produse, ceea ce s'a doveditu prin fragurósele si insufletítele aplause repetíte, cu cari fura primite din partea fórté numerosului publicu curatu romanescu de tóte conditiunile.

Chiar si pucinii straini, parte corespundinti ai unoru diuarie publice si nepublice, parte d'aceia, la cari curiositatea a invinsu a supra reutáti si urei, au recunoscutu fara reserva bun'a scóla a acestei trupe si desteritatea si neindoit'a cualificatiune a dirigintelului ei.

„Furiosulu“ séu „tradatu de femeia“, drama-comedia, „Corón'a lui Stefanu marele, Domnulu Moldovei“, „Tíganulu militariu“, „Mórtea banditului Tunsu Haiducu“, in cari tóte dlu Ghermanu a jocatu rolulu principalu, au fostu cu succesu produse.

Nu voiu sè analizezu tóte piesele, de câtu numai d. e. pies'a „Vladutiulu Tatei“, in care dlu Ghermanu a represintatu pe nataraulu Vladutiulu in modu deplinu satisfactoriu.

„Vladutiulu“ este unu fecioru resfatiatu pentru cà e puiulu tatei, inse este unu tantalau de prim'a cualitate. Elu a batutu pucintelu si

scandurele scólei din satu, si tatalu seu scie face capitalu din acésta intipuita invetiatura.

Cum, cum nu, destulu cà Vladutiú se amoriséza intr'o flóre a satului, fic'a unui dintre cei mai saraci sateni.

La unu timpu tatalu „Vladutiului“ oblinesce tóta tréba scumpului fiu; inse acuma e pré tardîu, pentru cà „Vladutiulu tatei“ innotá pana dupa urechi in amoru, si neinctetu vesá pe tatuculu seu sè-lu insóre cu Savet'a.

In urm'a urmeloru parintii se punu in *terguire* unulu cu altulu pentru zestre, inse nu se poteau de locu intielege, ba se si ciondromondrira urîtu de óra ce fét'a erá saraca, éra nataraulu flacau aveá ce-va, si erá si *invetiatu*, dupa cum dícea tatalu seu.

Trebue sè mai amintescu, cà frumós'a féta nu se opunea, pentru cà, fiindu saraca si tocmai in vârsta, te miri candu dá d'o parthía mai banósa.

In fine totu-si se face tréba, pentru cà conasiulu boieriului, domnulu lor, da fetei 500 lei si 2 vace si spesele cununfei si a ospetiului.

In acésta piesa se facu si de risu si se sbiciuescu unele vitiuri, *térguirea*, *traficarea* copfiloru etc. cari vitiuri sunt latíte chiar si in societátile bine crescute.

Dlu Ghermanu are de cugetu a ne mai delectá vre-o câte-va díle; si apoi d'aici va plecá la Deva, locu memorabile pentru teatrulu romanu ciscarpatinu, unde va da mai multe representatiuni.

I dorescu succesulu celu mai imbucuratori!

I. V. Barcianu.

B o m b ó n e.

O fóia germana publica urmatoriulu anunciu :

„Unu june, care voiesce sè se insóre, cauta unu betranu esperiatu, carele sè-lu abata de la acésta hotarire.“

*

— Mane am sè te omor ! — díse unu tineru amicului seu cu care se certá — ca sè te invetiú cum sè te porti in lume pe vfitoriu !

*

Unu caletoru, siedindu câte-va díle la unu otelu, si voindu sè plece, i se aduse not'a (socót'a.)

Sum'a enorma sili pe bietulu caletoriu sè faca unu grimasu.

— E scumpu de totu, — díse elu, dupa ce am fostu mancatu si de purici.

— Ah! Domnule, nu-mi mai vorbi de aceste animale. Este peste putintia a scapá de ele. Am fa-

cutu atát'a spre a le goni, si cu tóte aceste ele vinu mereu.

— Este unu mijlocu fórte lesne de a ve scapá.

— Care?

— N'aveti de cátu sè le presentati o nota cá ast'a, si sum siguru, cà fugu indata.

CE E NOU?

* (Maj. Sa imperatulu) la 7 septemvre va caletori la Praga. Trecédu prin Budweiss si Pilsen, va sosi la Praga sér'a. Acolo va petrece numai o dí, apoi va caletori la Brandeis sè asiste la manevrele militare ce se voru tiené acolo. Dupa o petrecere de 14 díle acolo, se va rentórcé la Viena.

** (La Hodoniu) — in comitatulu Timisiórei — in duminéc'a trecuta s'a tienutu mare pompa. In acea dí, noulu proprietariu alu comunei, archiducele Ioanu, a mersu pentru prima-óra a-si vedé dominiulu. Locuitorii comunei, Romani si nemti, cu preotii lor in frunte, l'au primitu cu bucuría. Archiducele a visitatu ambele biserice, apoi s'a delectatu la joculu poporalu alu Romaniloru si nemtiloru. A daruitu bisericeloru câte — 50 fl. si s'a rentorsu la Timisió'r'a.

** (O féta de nêmtu) din comun'a D. Bogdány, in Ungaria, vestesce locuitoriloru de pe acolo, cà ea s'a rentorsu din lumea cealalta, cà prin ea vorbesce unu santu, si cà ea pentru 10 crucei va descoperi, cà membrii repausati ai cutarei familie unde se afla: in raiu séu in iadu? Si poporulu crede — „copilei sante.“

** (La Chisineu,) in comitatulu Aradului, o domnisióra a facutu esamenu din administratiunea postala, apoi fu jurata si introdusa in oficiu.

** (Ex-maresialulu Bazaine) — precum anuncia o telegrama din St.-Germain, de datulu 11 augustu, — a fugitu din insul'a St. Margarita. Ast'a va fi o recompensa monarchica pentru scaparea lui Rochefort.

** (La Clusiu) s'a introdusu de curendu si darea pentru cani Va sè dica inaintámu.

** (Capitanatulu din Buda) a pedepsitu mai multe vrajitórie, cari insielau poporulu, ma si pe unele dame din societatea innalta, cari mergeau la ele a-si aflá vfitoriulu.

** (Br. Pipitz,) directorulu bancei nationale, in septeman'a trecuta a serbatu iubileulu seu de 25 ani. La asta ocaziune elu fu decoratu cu crucea cea mare a ordinului Leopoldinu.

** (Principele de Braunschweig,) care e de 68 ani, dílele trecute si-a incredintiatu de socia pe principes'a Friderica de Hanovera, care e de 26 ani.

** (Unu pretendinte de tron.) Unu membru alu teatrului magiaru din Budapesta, plecandu la Paris fu rogatu de o acritia, a duce la Paris pentru renovare o coróna, ce dins'a pórtá intr'unu rol. Dinsulu implini cererea si plecá. La graniti'a Franciei inse dede de potca. Acolo adeca se visitá bagagiulu si se gasi — corón'a. Oficialii de la vama la inceputu par' cà erau de ide'a, cà aice au de face cu unu nou pretendinte de tron, — si numai dupa ce mai aflara si nescé costume si peruce, vedijura, cà respectivulu nu e asié periculosu.

* * (Mac-Mahon) precum anuncia diuarele, inca voiesce se vina la Brandeis, se asisto la manevrele militare de toamna.

* * (Br. Rothschild,) precum se dice, a lasatu o suta de mii de florini Karlsbadului, unde elu a petrecutu 15 veri. Sum'a acest'a e menita pentru infiintarea unui ospitalu jidovescu.

* * (La Marchetia) s'a tenuity in lun'a trecuta o venatoria spre ursi. Unu bietu plugariu, care pan' atunce n'a fostu puscasu de felu, a impuscatu unu ursu uriasu. Dupa ce elu si-a descarcatu pusc'a, a fugitu si s'a acunsu in o tufa, ca-ci nici elu n'a crediutu se-lu fi impuscatu. Numai dupa ce ursulu nu se mai misca, observ'a, ca ce venatoriul renumitu este elu!

* * (Lucratorii germani) nu glumescu. Ei, presupunendu, ca atentatulu a supra lui Bismarck s'a facutu la indemnulu pretiloru catolici, au adresatu lui Bismarck o epistola, prin care i anuncia, ca ei voru resbuna. Pentru fia-care glontiu, ce nu-lu va nimeri — va muri unu episcopu; pentru unu glontiu ce-lu va rani — voru muri doi episcopi; er de cumva glontiu-lu i-ar stinge vieti'a — ei voru omori pe pap'a de la Roma.

* * (Cholera in Boemia.) In comun'a Nabotsch, districtulu Chrudim din Boemia s'au ivitu mai multe casuri de colera. — Dintre coleristi au muritu 5 insi.

* * (Sinucidere in teatru.) In teatrulu lui Amanda din „Burg“-ulu Vienei, la o reprezentatiune din dilele trecute a avutu locu o scena de totu neasceptata. In momentul candu domnisor'a Amanda esi pe scena, din parteru resuna o descarcatura de pistolu. La inceputu publiculu gand'i, ca ast'a se tiene de productiune. Candu inse domnisor'a Amanda, si mai multi lesinara, indata se descoperi adevurul. Unu juve din parteru se impusca. Elu a iubitu pe domnisor'a Amanda fara sperantia, si astu-felu si-facu capetu vietii sale nefericite.

* * (Br. Anselmu Rothschild) a lasatu fiiloru sei pucina avere. Numai 220 de milioane. Nu scimu cum voru trai.

* * (Poetii germani) se voru aduna in numeru mare la 25—27 l. c. in Weimar, la momentulu lui Schiller si Gothe.

* * (Ex-imperat'es'a Eugenia) porta si acuma do-lu-lu celu mai profundu. E totu trista, si numai candu vorbesce de fiulu seu devine mai voioasa.

* * (Colera in Viena.) Dupa unele sciri din septeman'a trecuta si in Viena s'aru fi ivitu nesce casuri de colera. In urma inse s'a constatat, ca acele n'au fostu colera adevrata, ci numai „cholera infantum“, care e atatu de vechia ca omenimea.

* * (Fumatorii dn Francia) — dupa calculatiunea diuariului „Journ. de Lyon“ — facu unu numeru de 5.671.000. Dintre 15 fumatori 8 pip'za, 5 fuma tigari si 2 tigarete. Intr'unu anu se fuma 204 miliarde de tigarete, intr'o di 805.000.000., intr'o ora 33.000.000, intr'o secunda 9323.

* * (Norocu in abundantia.) O tieranca romana din Batania, comitatulu Cianadului, a nascutu trei prunci: doi baiati si o fetitia. Mam'a si nou-nascutii se bucura de sanatate, dar n'au ce — manca, pentru ca sunt forte saraci.

* * (Amant'a spendiuraturului.) O copila din Paris nici decatu nu voia se se marite, si respinse o mult-

me de petitori. Celu din urma inse i declara, ca elu se va spendiura. Acesta declaratiune facu asié mare impressiune a supra ei, incatu tota noptea fantasa despre elu, si in diori de di se imbraca si porni la padurea de la Boulogne. Mai tardu parintii mersera a o caut'a; si in adeveru o gasira tenuity in mana cadavrulu petitoriului ei, care s'a spendiuratu acolo. Ea a nebunitu. Ce sujetu pentru o novela — romantica!

* * (Doi tineri) au voitu se se bata in duelu intr'unu otelu din Budapesta, inse polit'a i-a observatu, si astu-felu duelulu s'a amanatu.

* * (Esplosiune.) La unu tehnicu din Viena din nebagare de sema s'a aprinsu o ladutia cu pravu de pusca si victim'a esplosiunii urmate fu fet'a lui si mirele acestei, carele tocmai vanise in vedere. Nefericitulu parinte n'a moritu indata.

* * (La Gradin'a-Planteloru din Paris,) o ursa a fetatu doi ursoi, pe cari i-a allaptatu asié de bine, in catu s'au facutu mari de intrecu pe mam'a loru la corpu si la putere. Cu tote aste mam'a totu si-pastr'za autoritatea a supra-le. Acum cate-va dile, nar'za „Le National“, unui ore-care domnu i trecu prin minte s'arunce in visuin'a acestui traiu liniscitu unu cane de care vré se se scape. Dupa ce cadiu, canele abié se desmeteci si se pituli langa parete tremurandu. Ursoii, vediendu ca le cade pe mosia o preda neasceptata, naintau amend'i, incetu dar otariti, spre nenorocitul dobitocu; candu... urs'a mama — vediendu pericolulu ce ameninti'a pe cane — scose unu racnetu semnificativu, care facu pe ursoi se se opréca in locu. Apoi, naintandu spre cane, lu-apora cu tota nalt'imea corpulu si si-tinu departati cei doi copii, cari, deprinsi se i-se supuie se r-trasera cu parere-de-reu. Canele era scapatu in aplausele entusiaste ale publiculu. In fine unu paznicu chlamatu intr'adinu scose pe bietulu cane. Celu ce-lu aruncase avusose prudinti'a s'o sterga la sanetos'a. („Rom.“)

* * (Cum a scapatu Bazaine!) Cu acest'a se ocupa acuma diuarele. Unelu diuarie intarescu, ca scaparea lui se pregatesce de siese septemani. Comandantulu forteretiei St.-Margareta e amicu alu colonelulu Villette, fostu adjutantu alu lui Bazaine. Asié dara mantuint'a n'a fostu asié grea. Se dice, ca Bazaine la inceputu n'a voitu se primésca propunerea de fuga a socii sale. Totu-si in urma elu scapa chiar pe luntrea, cu care soci'a sa in duminéc'a trecuta merso la elu. Ex-maresialulu s'a lasatu de pe muri in josu cu ajutoriulu unei funa, care se mangi de — sangele seu. Toti complicitii fure arestati, dar opiniunea publica din Francia striga, ca complicele celu mai peccatosu e insusi — guvernulu. O fi!

Flamur'a lui Hymen.

✂ (Dlu Avramu Pecurariu,) negutiatoriu in Lipova, si-a incredintiatu de fiitor'a socia pe domnisor'a Irina Radneanu, fic'a dlui G. Radneanu, negutiatoriu in Curticiu, comitatulu Aradului.

Sesonulu bailoru.

✕ (Karlsbad) acusi va ave unu óspe mare. Nemuritoriulu barbatu de statu spaniolu, caletorindu prin Europa-de-mijlocu, se va opri pe cate-va luni aici.

✕ (La Ostende,) ca in toti anii, e lume multa si

eleganta. Acolo va sè merge si ministrulu de comunitate, conte Iosifu Zichy.

× (*La Trencinu-Teplitiu*) petrecu 1430 de óspeti. Aice cei mai multi sunt din strainetate si a nume din Prussia. Conversatiunea curge nemtiesce.

× (*La scaldele de la Stoica*) publiculu si-a petrecutu fórte bine in 2 augustu, cu care ocaziune s'a arangiatu unu balu romanescu in favorulu scólei romane din Lapusiulu ungurescu. La acésta petrecere a luat parte unu publicu fórte numerosu, din comitatulu Solnocului interioru si din districtulu Cetátii-de-Pétra. Conversatiunea — firesce — a cursu mai totu unguresce.

× (*Tátra-Füred*) in sesonulu acest'a a avutu fórte multi óspeti, mai la 1042 de insi.

× (*La Mehadia*) cei doi-trei unguri, cari se afla pe acolo ca rateciti, se mira cá Romanii asculta cu mai multa placere doinele romanesci decâtu ciardasiurile unguresci. Grósnicu lucru si neesplicabilu!

× (*Valcele*) a adunatu pana la 11 l. c. 1161 de óspeti — mai toti Romani, cari au fostu torturati totu cu musica straina.

× (*Coritnitia*) acésta baia devenita in câtiva ani asié cercetata, si in sesonulu acest'a are multi óspeti. Numerulu lor, pana 'n finea lunei trecute, s'a suitu la 415.

× (*Balaton-Füred*) a avutu pana la inceputulu lunei curinte 1500 de óspeti, din tóte partile Ungariei.

× (*La Sobrantiu*) s'a adunatu fórte multi. Publiculu — in lips'a altoru distractiuni — si-petrece timpulu la „cugle.“ Damele inca ieu parte.

× (*De la Borsecu*) se scrie, cá mai multi Romani adunati acolo, au voitu sè tiena o conferintia in acestiunea inaintárii stării materiale a poporului, inse vice-comitele din Cicu i-a opritu, nefindu iertatu a face — daco-romania. Publiculu si-petrece bine. Numerulu óspetiloru e inca totu mare.

Biserica si scóla.

‡ (*Pr. SS. parintele Ivascovicu*) precum scriu diuariiele, petrecéndu la Gastein, a avutu o audintia lunga si la imperatulu Vilelmu, carele l'a chiamatu prin maresialulu curtii. Imperatulu a conversatu multu despre constitutiunea bisericeii orientale.

‡ (*Sinodu la Blasu*.) Metropolitulu Vancea a conchiamatu unu sinodu generalu pe diu'a de 7 septemvre, pentru regularea fundatiunii Sterca-Siulutiane. (Numai? Red.)

‡ (*Pr. SS. parintele patriarcu serbescu*) Procopiu Ivascovicu fu intaritu si de Maj. Sa imperatulu in acésta demnitate. Instalarea nou-alesului s'a facutu la Carlovitiu cu multa pompa in septeman'a trecuta, asistandu si mai multi barbati de frunte ai natiunii si bisericeii gr. or. romane.

‡ (*Intrunire invetiatoréscu*.) Dlu Stefanu Sipsiu capelanu si dlu Teodoru Selagianu invetiatoriu, amendoi in Cherelusi, comitatulu Aradului, au convocatu pe invetiatorii gr. c. romani din acestu comitatu la o intrunire, spre a se infintiá o reuniune invetiatoré ca.

‡ (*La Brasiovu*) diuariiele unguresci din Budapesta dorescu a infintiá o scóla magiara populara.

‡ (*Timerulu Ludovicu Napoleon*) — adeca Lulu — dupa afirmările diuarielor nemtiesci are o capa-

citata slaba si nu-i place a invetá. Intre 38 colegi ai sei la academi'a din Woolwich, elu a fostu celu din urma. Asta de siguru va fi vr'o scornitura prusésca.

‡ (*La Hosszufalva*) in districtulu Cetátii-de-pétra, famili'a de Gerando tiena o scóla unguresca pe spesele sale. In anulu acest'a 10 baiati romani au invetiatu unguresce. Bravo Chior!

‡ (*Hotia in bisericu*.) Biserica a jidovésca din Gyöngyös are paguba mare. Nisce talhari au intratu in ea si au furatu multe obiecte pretiose.

‡ (*Invetiatorii magiari*) au tienutu adunare generala dilele trecute in Budapesta. Siedintiele se tienura in sal'a camerei deputatiloru.

‡ (*Magiarisare*.) Episcopulu Ipolyi din Besztercebánya a ordonatu, ca toti clericii (slovaci) din a 7-a si 8-a clasa gimnasiala, sè mérga la Agria, spre a invetiá mai bine limb'a unguresca.

‡ (*La Penzing*) 164 de parinti au fostu pedepsiti, pentru cá nu-si tramitu pruncii regulatu la scóla. Esempulu demnu de imitatu si la noi.

‡ (*Universitatea Franciscu-Iosefiana*) din Zagabria se va deschide la 19 octomvre.

‡ (*Serbatori multe*.) Sinodulu din Romani'a a ficsatu vr'o 70 de serbatori domnesci séu legate, adeca praznice pe anu. Adeca a cincea parte a anului urméza a fi sacrificata nelucrării si lenei! Sinodulu ar fi facutu mai mare serviciu poporului romanu, omeni-me, ma insu-si lui Dumnedieu, déca punea tóte serbatorile pe dumineci.

‡ (*La Lapusiulu ungurescu*) Romanii de ambele confessiuni din acele parti au facutu unu pactu laudabilu pentru sustie erea scólei principale romane de acolo, careia guvernulu i-a refusat ori ce ajutoriu. Dorimu ca nobilulu esemplu sè fia imitatu si prin alte parti. Unde câte o confessiune nu va fi capabila a-si sustiené scól'a, sè se insotiésca cu cealalta romana!

Societati si institute.

‡ (*A XIII-a adunare generale a asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, ce avu locu in 10 si 11 l. c. in opidulu Deva, — prediu'a adunarei; siedinti'a I, concertu; siedinti'a II, tragerca sortiuriloru; balu, excursiune*.) In preser'a adunarei publiculu undulandu pe stradele opidului Deva si-petreceá la sunetulu muziceii nationali asistandu la conductulu de tortie intocmitu in onórea presiedintelui societátii. In 10 aug. presiedintele a deschis adunarea generale prin o cuventare despre insemnetatea asocieriloru si latirea ce a luat ide'a de asociare in dilele nóstre. Dupa constituirea biuorului adunarei generale secretariulu II cetesce raportulu despre activitat a comitetului, cassariulu de pre starea cassei asociatiunii, din care se vede, cá asociatiunea dispune de unu capitale pana la 60 mii si cá fundulu destinatu pentru infintiarea academieii de drepturi se urca aprópe la 13 mii florini; bibliotecariulu raporta, cá asociatiunea dispune actualmente de 1331 opuri in 2494 tomuri si 55 diuarie, ér collectiunea numismateca cuprende 48 de piese. Dupa cetirea unoru telegrame salutatórie a urmatu cetirea discursuriloru in ordinea in care au fostu insinuate si anume alu dlui **Axente Severu** despre „causole mese-riei poporului romanu, urmarile aceleia si incercarile

de a le delaturá", alu dlui **Vuia**, ascultatoriu de medicina la universitatea din Budapesta despre „arderea cadavrelor", alu dlui **Dr. I. Lapedatu** despre „cultura a poporului romanu, defectele ei si mijlocele delaturii defectelor", unu discursu lucratu cu multu studiu, — alu dlui **Dr. Gr. Szilasi** profesoru la universitatea din Clusiu despre „insemnetatea literaturii romane traditionali." Dupa acést'a a urmatu concertulu dupa program'a publicata in nrulu trecut. Cetitorii nostri din „Suvenirea de la Deva" scrise in „Salonulu" „Familiei" voru vedé placut'a impressiune, ce a facutu acestu concertu care face onóre inteligentiei din Deva. In siedinti'a a II-a s'a continuatu cetirea discursurilor, si anume: dlu protopopu **Z. Boiu** a vorbitu fôrte frumosu si cu multu studiu despre „cas'a romana" apoi protopopulu **I. V. Russu** despre *Samuilu Klein* (Micu) calugarulu. Dupa aceste diversele comissiuni si-facura raporturile cari s'au primitu mai tóte fara modificári. In urma presiedintele prin o cuventare binesimtita depunendu mandatulu intregulu comitetu provoca adunarea la alegerea noilor oficiali. Adunarea gen. a realesu prin aclamatiune oficialii de pana aci. Adunarea generale vîitória s'a decisu a se tiené la *Lugosiu* in 7 si 8 aug. Sér'a a fostu balu si totu atunci s'a efeptuitu si tragerea sortiurilor loteriei arangiate in folosulu bisericeii romane din locu. In 12 aug. s'a facutu excursiune la Petrosieni si cu acést'a s'a inchiatu adunarea generale a asociatiunii transilvane din estu-anu.

‡ (*Societatea spiritistiloru*) care si in Ungaria are mai multi membrii, mai alesu intre magdati, tînu a dóu'a adunare generala la 4 l. c.

Literatura.

* (*Câti ómeni sunt in lume!*) La Washington acuma a aparutu o statistica despre poporatiunea lumei intregi. Numerulu ómeniloru de pe totu globulu pamentescu se suie la 1,391,032,000 suflete. In Asia se afla 798 milióne, in Europa numai 300¹/₂ milióne, in Africa 203 milióne, in America 84¹/₂, in Australia 4¹/₂ milióne de ómeni. Statele Europei se impartu astu-felu: Russia are 71 milióne de locuitori, imperiulu germanu 41 milióne, Francia 36 milióne, Austro-Ungaria 36 milióne, Anglia 32 milióne, Italia 27 milióne, Spania 16 milióne, Turcia 16 milióne. Celelalte tieri au câte 5 — 6 milióne de locuitori. Intre orasie, Londra e mai mare, are trei milióne 254,260 de locuitori, urméza Sutchan (China) cu 1 milionu si 300 de mîi, Parisulu cu 1 milionu si 851, Pecking cu 1 milionu si 300 de mîi, vr'o patru orasie chineze cu câte 1 milionu, Viena cu 800 de mîi etc.

Teatru.

✂ (*Tenoristulu Lederer*), care a prinsu pe atentatorulu lui Bismarck, prin acestu faptu si-a creatu vîitóriulu. Elu fu angajatu deja la teatrulu de opera din Berlin.

Musica.

⊙ (*Tamberlicu*) s'a rentorsu din Spania si acuma petrece la Paris: Patti, Nilson, Albani si Faure,

au parasitu Londra, — Patti petrece la Diep, Nilson in Scotia, Albani la Paris, ér Faure la Etretat.

⊙ (*Fr. Erkel*) scrie o opera noua, care se va repesintá la inaugurarea teatrului de opera ungerésca. Titlulu operei are sè fia: „Stulu Stefanu."

Industria si comerciu.

|| (*Gesieftu bunu.*) De mai multi ani se vorbesce, cá gradin'a regésca din Buda se va marí prin cumperarea unoru fonduri vecine. Intr'aceste contele *Emanuilu Andrassy* a cumperatu dóue fonduri de langa gradin'a regésca, si inca pe unu pretu bagatelu. Acuma hotarindu-se definitivu marirea gradinei, si fiindu trebuintia de acele dóue fonduri, elu le vendú cu 200 de mîi de florini.

Tribunale.

|| (*Omoru pentru trei cruceri.*) Unu lucratoriu de la drumulu de feru, la statiunea de la *Püspök-Ladány* in Ungaria, suplinindu pe pazitoriulu — a ucisu nóptea pe unu caletoriu, care sosindu sér'a la elu i-a cerutu cvartiru pe nópte. Seversindu fapt'a ingrozitória, incepu a cautá bani prin pusunariile nefericitului, inse nu gasi mai multu decátu trei cruceri. Pazitoriulu sosindu a casa, descoperi faptulu. Ucigatoriulu fu prinsu si acuma ascépta pedéps'a meritata.

|| (*Numerulu advocatiloru*) in tierile corónei stlui Stefanu se urca la 4023. — Numai in Budapesta sunt 623.

|| (*Rózsa Sándor*) fu condamnatu de catra tribunalulu supremu din Budapesta la mórte prin stréngu.

Post'a Redactiunii.

☞ **Acei abonanti** cari n'au respunsu inca pretiulu abonamentului, binevoiesca a-lu refú catu mai curendu!

Dómnei E. S. Cum se nu? Pré bucuros. Dar mai antaít trebne se-lu vedemu

Dómnei A. R. Cartea intrebata nu se afla prin librariile d'aice. Ni pare reu, ca nu putemu servi.

Dsiórei V. C. Suprindere placuta. Multiamita adanca. Amu facutu numai decatu dispositiunile necesarie.

Versurile: La o diva, — Nina la baia, — Din departare, — Filosof'a amorului, — Lucus a non lucendo, — La Adriana, — nu se potu publicá.

Dlui G. P. Intrebi, ca pentru ce „nu se potu publicá?" Pentru ca sunt fôrte rele. Acuma ne intielegi.

Virtute si amoru. Nu se póte intrebuintia.

In confusiunea mea. Nu se póte publicá. E o adevzata confusiune de idei. Esemplaru gratuitu nu mai avemu. Doinele populare voru fi bine primite, de cumva inca nu s'au publicatu.

Proprietariu, redactoru respundietoru si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1874. Callea tierrei nr. 39.

Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului.